

MALİ EYLEM GÖREV GÜCÜ (FINANCIAL ACTION TASK FORCE- FATF)

Genel Bilgi

FATF, 1989 yılında G-7 ülkeleri (ABD, Japonya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada) tarafından karapara aklamanın uluslararası alanda önlenmesi amacıyla OECD bünyesinde kurulmuştur. 11 Eylül 2001 tarihinden sonra vizyonuna terörün finansmanı ile mücadeleyi de dahil eden FATF'nin halen 37 ülke ve 2 bölgesel kuruluş olmak üzere toplam 39 üyesi bulunmaktadır. Türkiye, 24 Eylül 1991 tarihinde FATF'e üye olmuştur. FATF'in üyeleri şunlardır: ABD, Almanya, Avusturya, Avustralya, Arjantin, Belçika, Birleşik Krallık, Brezilya, Çin, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Güney Afrika, Hindistan, Hollanda, Hong Kong, İtalya, İrlanda, İsrail, İspanya, İsveç, İsviçre, İzlanda, Kanada, Kore, Lüksemburg, Malezya, Meksika, Norveç, Yunanistan, Japonya, Yeni Zelanda, Portekiz, Rusya Federasyonu, Singapur, Suudi Arabistan, Türkiye, Avrupa Komisyonu ve Körfez İşbirliği Konseyi (GCC)'dir. Ayrıca, FATF benzeri bölgesel kuruluşlar olan, MENAFATF, MONEYVAL, APG, GAFISUD "imtiyazlı üye" (associate member) sıfatına haizdir.

FATF faaliyetlerini, Genel Kurul toplantıları ve çeşitli konularda çalışmak üzere oluşturulan çalışma gruplarının gerçekleştirdiği toplantılar yoluyla yürütmektedir. FATF, her yıl üç Genel Kurul toplantısı gerçekleştirmektedir. Bu toplantılar her yıl genellikle Ekim, Şubat ve Haziran aylarında yapılmaktadır. Ayrıca FATF tarafından "Terörizmin Finansmanı Çalışma Grubu", "AML/CFT Değerlendirmeleri ve Uygulama Çalışma Grubu", "Tipoloji Çalışma Grubu", ve "Geçici Grup" (Ad Hoc Group) toplantıları ile özel sektörle yürütülen toplantılar düzenlenmektedir.

Karşılıklı Değerlendirme, Takip ve İzleme Süreçleri

FATF, üye ülkeleri karapara aklama ve terörün finansmanının önlenmesi konusunda gösterdiği gelişmeler bakımından periyodik olarak denetlemekte ve değerlendirmektedir. Üye ülkeleri daha önce şimdiye kadar üç defa değerlendirmeye tabi tutan FATF, IV. tur karşılıklı değerlendirmelerini sürdürmektedir.

Karşılıklı Değerlendirme Süreci olarak ifade edilen bu süreci ana hatları ile;

- Değerlendirmeye tabi tutulan ülkenin karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadele (KA/TF-M) sistemini tanıtmaya yönelik olarak Kırk Tavsiye, 11 etkililik kriteri (Kısa Vadeli Hedef – Immediate Outcome / IO) ve KA/TF-M metodolojisine göre hazırlanan sualnamenin ilgili ülke tarafından cevaplandırılması,
- Diğer üye ülke temsilcileri ile FATF Sekreteriyasından katılan yetkililerden oluşan değerlendirme heyetinin ülkeyi yerinde ziyaret etmesi (on site visit) ve bu kapsamda ilgili ülkenin karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede görev alan birim yetkilileri ile görüşerek sistemlerini yakından tanınması,
- Sualname cevaplarının değerlendirilmesi ve yerinde ziyaret sonrası FATF tarafından hazırlanan ülke raporunun Genel Kurul toplantısında görüşülmesi,
- Karşılıklı Değerlendirme Raporunun (Mutual Evaluation Report – MER) kabulü

Aşamaları oluşturmaktadır.

FATF, ülke raporunda tespit edilen eksiklikleri ideal ülkelerden ideal olarak 3 takip raporlaması süreci çerçevesinde gidermesini beklemektedir. Düzenli takip raporlaması (Regular Follow Up), ülke raporunun kabulünün ardından üç sene

geçmesi ile birlikte yapılır. Hızlandırılmış takip raporlaması (Enhanced Follow Up) ise MER sonuçları çerçevesinde teknik uyum ve etkililik kriterleri açısından daha geri planda kalan ülkeler tasarlanmış olup, bu durumdaki ülkeler, MER'in kabulünden bir sene sonra raporlamaya başlamaktadır.

Bununla birlikte, FATF'in teknik uyum ve özellikle de etkililik standartları çerçevesinde önemli uyum eksikliği bulunan ülkelerin gelişiminin takibi için bir başka izleme mekanizması daha bulunmaktadır. MER sonuçları çerçevesinde prosedürel olarak ülkeler 16 ay sürecek bir izleme dönemine alınabilmekte; dönem sonunda FATF bünyesindeki bir çalışma grubu olan Uluslararası İşbirliği İzleme Grubu (International Cooperation Review Group – ICRG) tarafından takip edilmektedir. İzleme döneminin sonunda ülke için hazırlanan İzleme Dönemi Sonu Raporu (Post Observation Period Report – POPR) sonuçları çerçevesinde ülkelerin belli bir Eylem Planı dâhilinde FATF tarafından Artırılmış İzlemeye tabi tutulması benimsenebilmektedir. Bu süreç, FATF standartlarına sistemik uyumsuzluk gösterdiği veya uyum düzeyinde ciddi bir şekilde geriye gidiş olduğu gerekçesi ile MER raporundan bağımsız olarak da, en az bir ülkenin talebi ve FATF Genel Kurulu kararı ile başlatılabilmektedir. Artırılmış izlemeye tabi ülkeler, FATF tarafından "gri liste" dâhilinde izlenmektedir.

Değerlendirmeye tabi tutulan ülke, raporda belirtilen eksikliklerin giderilmesi için gerekli adımları atmadığı takdirde FATF prosedürleri uyarınca;

- FATF Başkanınca üye ülkedeki ilgili bakana tavsiyelere uyumsuzluğa dikkat çeken mektup gönderilmesi,
- İlgili ülkeye bu mesajı güçlendirecek yüksek düzeyde temsilcilerin gitmesi,
- FATF'in 19. tavsiyesinin uygulanması kapsamında, ilgili üye ülkenin tavsiyelere yeterince uyum gösteremediğini belirten bir bildiri yayınlanması,
- Ülkenin, tavsiyelere uyum sağlayıncaya kadar FATF üyeliği askıya alınması ve nihayet
- Ülkenin üyeliği sona erdirilmesi

Gri liste sürecinde izlenen bir ülke için de Eylem Planı kapsamında yeterli ilerlemenin sağlanmaması durumunda ise:

- Kamuya açık olmayan ülke ilerleme raporlarında bu durumun detaylı olarak ele alınması ve ülke delegasyonlarının bilgisine sunulması,
- Kamuoyu duyurusunda gelişim düzeyindeki yetersizliğin ilan edilmesi,
- İlgili ülkenin FATF'in yüksek riskli ülkeler listesine dâhil edilmesi ve FATF prosedürlerinde ifade edilen diğer tedbirlerin değerlendirilmesi

gündeme gelebilmektedir.

Söz konusu olabilmektedir.

40 Tavsiye ve FATF Etkililik Kriteri Olan 11 Kısa Vadeli Hedef

FATF tarafından ilk olarak 1990 yılında geliştirilen ve faaliyet alanındaki derinleşmeye bağlı olarak 1996, 2003 ve 2012 yıllarında revize edilen 40 tavsiye standardı aklama, terörizmin finansmanı ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanında temel alınmaktadır. 40 Tavsiye, açıklayıcı notları, sözlük ve metodoloji yayımları FATF'in bağlayıcı standartlarını oluşturmaktadır. Bağlayıcı olmayan standartlar ise FATF'in

rehberlik, iyi uygulama örneği, kamuoyu duyurusu vb. isimler altındaki çalışmalarıdır. Tüm bu çalışmalar FATF çalışma gruplarında şekillenmekte ve genel kurul kararı ile kabul edilmektedir.

FATF 2012 tavsiye revizyonunu müteakip 2013 yılında yayımladığı metodoloji dokümanı ile birlikte kural temelli yaklaşımdan risk temelli yaklaşıma geçiş yapmış, bununla birlikte teknik uyumun yanında uygulama etkililiğini de ölçmeyi hedefleyen 11 kısa vadeli hedef (immediate outcome-IO) yayımlamıştır. Söz konusu kısa vadeli hedefler de FATF'in bağlayıcı standartları arasındadır.

I. 40 Tavsiye;

A. Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı İle Mücadele Politikaları ve Koordinasyon

- Risklerin Değerlendirilmesi ve Risk Bazlı Yaklaşımın Uygulanması (T-1)
- Ulusal İşbirliği ve Koordinasyon (T-2)

B. Kara Para Aklama ve Müsadere;

- Karapara Aklama Suçu (T-3)
- Müsadere ve Geçici Tedbirler (T-4)

C. Terörün Finansmanı ve Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanı

- Terörizmin Finansmanı Suçu (T-5)
- Terörün ve Terörizmin Finansmanı ile İlgili Olarak Hedeflenen Finansal Yaptırımlar (T-6)
- Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanına İlişkin Hedeflenen Finansal Yaptırımlar (T-7)
- Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar (T-8)

D. Önleyici Tedbirler

- Finansal Kuruluşlara İlişkin Gizlilik Yasaları (T-9)
- Müşterinin Tanınması (T-10)
- Kayıt Tutma (T-11)
- Siyasi Nüfuz Sahibi Kişiler (T-12)
- Muhabir Bankacılık (T-13)
- Para veya Değer Transferi Hizmetleri (T-14)
- Yeni Teknolojiler (T-15)
- Elektronik Transferler (T-16)
- Üçüncü Taraflara Güven (T-17)
- İç Kontroller ve Yurt Dışı Şube ve Bağlı Kuruluşlar (T-18)
- Yüksek Riskli Ülkeler (T-19)
- Şüpheli İşlem Bildirimi (T-20)
- Bilgi Sızdırma ve Gizlilik (T-21)
- Finansal Olmayan Belirli İş ve Meslekler (FOBİM) İçin Müşterinin Tanınması (T-22)
- FOBİM: Diğer Tedbirler (T-23)

E. Tüzel Kişilerde ve Yasal Oluşumlarda Şeffaflık ve Gerçek Faydalanıcılık

- Tüzel Kişilerde Şeffaflık ve Gerçek Faydalanıcılık (T-24)
- Yasal Oluşumlarda Şeffaflık ve Gerçek Faydalanıcılık (T-25)

F. Yetkili Makamların Yetki ve Sorumlulukları ve Diğer Kurumsal Tedbirler

- Finansal Kuruluşların Düzenlenmesi ve Denetlenmesi (T-26)
- Denetleyicilerin Yetkileri (T-27)
- FOBİM'in Düzenlenmesi ve Denetlenmesi (T-28)
- Mali İstihbarat Birimleri (T-29)
- Yasa Uygulama ve Soruşturma Makamlarının Sorumlulukları (T-30)
- Yasa Uygulama ve Soruşturma Makamlarının Yetkileri (T-31)
- Nakit Kuryeler (T-32)
- İstatistikler (T-33)
- Rehberlik ve Geribildirim (T-34)
- Yaptırımlar (T-35)

G. Uluslararası İşbirliği

- Uluslararası Araçlar (T-36)
- Karşılıklı Adli Yardımlaşma (T-37)
- Karşılıklı Adli Yardımlaşma: Dondurma ve Müsadere (T-38)
- Suçluların İadesi (T-39)
- Diğer İşbirliği Şekilleri (T-40)

II. FATF'in Etkililik Kriterleri: 11 Kısa Vadeli Hedef (Immediate Outcome – IO)

IO1. Kara-para aklama ve terörün finansmanı riskleri anlaşılır ve uygun durumlarda kara-para aklama, terörizmin finansmanı ve kitle imha silahlarının yayılması ile mücadele amacıyla eylemler yurtiçinde koordine edilir. **(1, 2, 33 ve 34. Tavsiyelerle ilişkilidir.)**

IO2. Uluslararası işbirliği uygun bilgi, finansal istihbarat ve kanıtların iletilmesini sağlar ve suçlulara ve bunların malvarlıklarına karşı tedbirleri kolaylaştırır. **(36 – 40. ve 9, 24, 25 32. Tavsiyelerle ilişkilidir.)**

IO3. Denetleyiciler, finansal kuruluşları ve FOBİM'i riskleriyle orantılı olarak KA/TFM yükümlülüklerine uyum konusunda uygun şekilde denetler, izler ve düzenler. **(14, 26 – 28, 34 ve 35. Tavsiyelerle ve 1 ve 40. Tavsiyelerin unsurlarıyla ilişkilidir.)**

IO4. Finansal kuruluşlar ve FOBİM, kendi riskleriyle orantılı olarak yeterli ölçüde KA/TFM önleyici tedbirleri uygular ve şüpheli işlemleri bildirir. **(9. ila 23. ve ayrıca 1. ,6 ve 29. Tavsiyelerin unsurları ile ilişkilidir.)**

IO5. Tüzel kişiler ve oluşumların, kara-para aklama ya da terörün finansmanı açısından kötü amaçlı kullanımları engellenmektedir ve gerçek faydalanıcılıklarına ilişkin bilgiler herhangi bir mani olmaksızın yetkili makamlar tarafından kullanılabilir durumdadır. **(24. ve 25. Tavsiyeleri ve ayrıca 1.,10.,37. ve 40. Tavsiyelerin unsurları ile ilişkilidir.)**

IO6. Mali istihbarat ve tüm diğer ilgili bilgiler, yetkili makamlar tarafından kara-para aklama ve terörün finansmanı soruşturmalarında uygun şekilde kullanılmaktadır. (29. ila 32. Tavsiyeler ve ayrıca 1., 2., 4., 8.,9.,34. ve 40. Tavsiyelerin unsurları ile ilgilidir.)

IO7. Kara-para aklama suçları ve faaliyetleri incelenmekte ve suçlular kovuşturulmakta ve etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımlara tabi olmaktadır. (3. , 30. ve 31. Tavsiyeler ve ayrıca 1., 2., 32., 37.,39.,ve 40. Tavsiyelerin unsurları ile ilgilidir.)

IO8. Suç gelirleri ve araçları müsadere edilir. (1, 4 ve 32. Tavsiyelere ve ayrıca 30, 31, 37, 38 ve 40. Tavsiyelerin unsurlarına ilişkindir.)

IO9. Terörizmin finansmanı suçları ve eylemleri soruşturulur ve terörizmi finanse eden kişiler kovuşturulur ve de etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımlara uğratılır. (5, 30, 31 ve 39. Tavsiyeler ve 1, 2, 32, 37 ve 40. Tavsiyelerin unsurlarıyla ilişkilidir.)

IO10. Teröristler, terör örgütleri ve terörizmi finanse edenlerin fon edinimi, fon hareketleri ve fon kullanımı ve de kar amacı gütmeyen kuruluşları suistimal etmeleri engellenir. (1, 4, 6 ve 8. ve aynı zamanda da 14, 16, 30-32, 37, 38 ve 40. Tavsiyelerdeki hususlara ilişkindir.)

IO11. İlgili BMGKK'larına uygun olarak, kitle imha silahlarının yayılması sürecine karışan kişi ve kuruluşların fon toplamaları, taşımaları ve kullanmaları önlenir. (7. Tavsiye ve 2. Tavsiyedeki hususlara ilişkindir.)